

Mariboru poučevati predvsem pedagogiko in metodiko, vendar se svojemu prvotnemu poklicu ni odrekal in v njem uspešno deloval kot učitelj in pisatelj.²³

Spomine nanj je napisal Ljudevit Černež, pedagoški pisatelj in okrajni šolski nadzornik. Spoznal ga je na učiteljski v Mariboru leta 1890, ko je Schreiner postal na njem ravnatelj. Navdušen je bil nad njegovimi zanimivimi predavanji iz pedagogike pa tudi na učiteljski je postalo veliko bolj prijetno kot prej. Schreiner je znal vzgajati, bil najboljši svetovalec in vodnik, dobro je poznal mladino in jo ljubil. Bil je zelo delaven in načitan. Skupaj sta med Černeževim nadzorovanjem obiskala šolo Kalobje in na poti mu je Schreiner razlagal načrte, ki jih je še nameraval izvesti.²⁴

Tatjana Hojan

Mladen Tancer – 90

Tik pred iztekom meseca novembra je mag. Mladen Tancer napolnil devetdeset let življenja in prestopil v novo desetletje. Ob takšnih dogodkih se vsak zase ozre na prehojeno pot. Gotovo je to storil tudi Mladen. Ozrli smo se tudi njegovi nekdanji sodelavci, kolegi in prijatelji.

Mladen je svoje življenjske moči, znanje, sposobnosti in voljo namenil mladim rodovom. Vse obdobje svojega poklicnega, širšega strokovnega in družbenega dela je namenil vzgoji in izobraževanju. Vse življenje je sledil človeku in hodil k človeku. Svojo hojo je spletel v poti k učencem, dijakom, k njihovim staršem, učiteljem in drugim, s katerimi je sodeloval in v njihove poti spletel tudi svojo hojo. Tako v življenju hodi in deluje človek, ki mu je veliko do uspešnega razvoja vsakega mladega človeka, da bi v svojem življenju ustvarjal srečo in urenil samega sebe. Tako ravna človek, ki je pravi učitelj. In Mladen Tancer je bil in je pravi učitelj. Najbrž so ga k temu pripeljale tudi izkušnje že v zgodnjem otroštvu, ko je doživljal in spoznaval, da mora človek svojo srečo v največji meri ustvariti sam. Kasneje v odraslosti, v zrelih letih pa se je ves čas zavedal, da človek s svojim delom in delovanjem lahko veliko prispeva tudi drugim v njihovem razvoju in ustvarjanju lastne sreče.

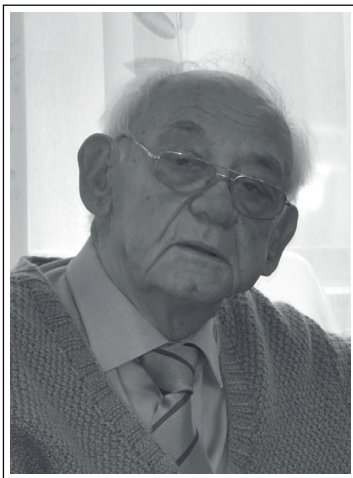
Svojo hojo v takšno smer je začel v Brežicah, kjer je končal nižjo gimnazijo. Iz Brežic se je vrnil v Maribor, kjer je nadaljeval šolanje na učiteljski. Na učiteljski je odkril oziroma našel samega sebe. Spoznal je, da je na pravi poti. Obsežna obzorja družboslovja in humanističnih ved, ki so bila v vzgojno-izobraževalnem programu učiteljske močno zajeta, so ga zelo pritegnila in povsem osvojila. Vedno bolj so ga zanimala, mu sprožala interes in želje po pridobivanju novega

23 Alfons Vales, Henrik Schreiner kot prirodopisec in prirodoslovec, *Pedagoški letopis za leto 1920*, str. 29–35.

24 Ljudevit Černež, Nekoliko osebnih spominov na ravnatelja Schreinerja, *Pedagoški letopis za leto 1920*, str. 36–39.

znanja, po nadaljnem proučevanju in poglavljenem spoznavanju.

Vesten, kot je še vedno, se je poglobljal v spoznavanje vzgojno-izobraževalnega procesa in konkretnega dela učiteljev. Najbrž je že v času šolanja spoznal in se vse bolj zavedal, kako pomembno vlogo ima učitelj v razvoju in oblikovanju svojih učenč in učencev v času odraščanja in posledično tudi v njihovem nadaljnem življenju. To je kot dijak tudi sam doživljal v delu profesorjev in čutil v njihovem odnosu do dijakin in dijakov. To posebej velja za profesorja Gustava Šiliha, ki mu je postal in ostal največji zgled velikega človeka in pravega učitelja. Ta svetel lik ohranja v sebi, ga ceni in spoštuje. O svojem zglednem profesorju je v zakladnico našega skupnega spomina prispeval nekaj pisnih prispevkov, sprožil pobudo in pomembno prispeval k temu, da so na Pedagoški fakulteti v Mariboru Gustavu Šilihu postavili kip (glavo). Poleg tega je v spomin svojega profesorja Šiliha ob stoletnici njegovega rojstva uredil zbornik *Stoletnica rojstva Gustava Šiliha* (1993) in v njem objavil tudi prispevek *Bibliografija Gustava Šiliha* in o Gustavu Šilihu.

*Mag. Mladen Tancer
(zasebni arhiv)*

Kot učitelj je Mladen Tancer začel delati leta 1952 na Osnovni šoli Grad in nadaljeval delo na osnovnih šolah v Šulincih in v Gornji Radgoni. Hkrati kot na osnovni šoli v Gornji Radgoni, ki je bila takrat hospitacijska šola, je dve leti delal tudi na Zavodu za prosvetno-pedagoško službo kot pogodbeni šolski inšpektor za občino Gornja Radgona. Učiteljsko delo v osnovni šoli je kmalu zaključil in leta 1961 začel delati na učiteljišču v Murski Soboti.

Tam je leta 1961 začel delati kot učitelj pedagogike. Bil je zelo umirjen, resen in prijazen mlad profesor. Do dijakov in dijakin je razvil prijazne, empatične, spoštljive odnose, zato je bil marsikomu od nas pravi zgled profesorja. Takrat sem bil dijak učiteljišča in sem se vedno veselil ure pedagogike. Sedel sem v prvi klopi pred katedrom in sem večkrat videl profesorjeve zgledne učne priprave, ki se jih do potankosti spominjam še danes. A je na razočaranje dijakin in dijakov odšel študirat. Po dveh letih, po končanem študiju pedagogike in psihologije, se je vrnil na naše učiteljišče, bil ravnatelj gimnazije in učiteljišča in na učiteljišču izvajal tudi pouk pedagoških predmetov. V petem letniku je bil zelo zanimiv njegov pedagoški seminar, ki je večinoma potekal v obliki razprav o izbranih temah. Pri tem predmetu smo razvijali povsem novo, drugačno didaktično komunikacijo in prave sodelovalne odnose med učiteljem, dijakinjami in dijaki.

Mladi profesor Tancer je s svojimi prizadevanji, zavzetostjo in pedagoškim delom veliko prispeval k izobraževanju učiteljev, še posebej k razvoju in oblikovanju njihove celovite poklicne podobe. Pomembni so bili tudi njegovo vodenje obeh šol in njegovi prispevki k razvoju njune kakovosti. Gotovo takrat v Pomurju

ni bilo osnovne šole, na kateri ne bi bilo učiteljic ali učiteljev, ki so se šolali in poklicno oblikovali na soboškem učiteljišču. Mnogi v spominu hranijo podobo Mladena Tancerja, zglednega profesorja in ravnatelja učiteljišča. Prav tako ga takšnega v spominu hranijo tudi mnogi soboški gimnazijci. To je Mladen Tancer ustvaril s svojo pokončno držo, s pedagoškim optimizmom, ki ga je širil na oziroma med dijakinje in dijake, s spoštljivimi empatičnim odnosi, s kritičnostjo in razumnim reševanjem različnih zapletov, ki so se (tudi) dogajali na šoli.

Vse to je še s posebno občutljivostjo, s posebnim dostojanstvom prenašal na dijake učiteljišča. Zavedal se je, kakšne vloge bodo mladi učitelji, stari komaj dvajset let, prevzemali na osnovnih šolah in kako zahtevno delo bodo opravljali. Najbrž se je zavedal tudi lastnih izkušenj, ki jih je kot mlad učitelj doživel na osnovni šoli. To pa ni bilo le nekakšno sočutje, temveč tudi ali predvsem temeljito poznavanje značilnosti, zapletenosti in zahtevnosti vzgojno-izobraževalnega dela v šoli in poznavanje konkretnih razmer, v katerih bodo »njegovi dijaki in dijakinje« – mlade učiteljice in učitelji delali. Zato se je še posebej trudil, da je na vsakem koraku in povsod ravnal in delal kot pravi pedagog.

Tancer je poklic pedagoga v pravem, najbolj pristnem pomenu povezal s svojim življenjem, preprosto ga je živel, ga razvil v svoje poslanstvo in ga uresničeval z vsem svojim delovanjem in življenjem. Zavedal se je pomena vpliva življenjskega okolja na razvoj in oblikovanje otrok. V takratnem času so bile razmere na podežlju veliko drugačne kot danes. Marsikatera šola je bila v oddaljeni idilični vasi, kjer razen šole ni bilo ničesar drugega, ne telefona ne drugih informacijskih komunikacijskih sredstev, edina javna ustanova. Zato je Mladen Tancer veliko pozornosti namenjal družinam in staršem (šolskih) otrok. V času od leta 1965 do 1968 je po radiu Murska Sobota za starše izvedel 52 »pogovorov s pedagogom«.

Od leta 1969 do 1971 je bil predstojnik organizacijske enote Zavoda za šolstvo SRS v Murski Soboti. V tem obdobju se je srečeval s svojimi nekdanjimi dijakinjami in dijaki, ki so delali kot učiteljice in učitelji na mnogih pomurskih šolah.

V času, ko je delal in deloval v Murski Soboti in v Pomurju, je bil leta 1966 izvoljen za poslanca Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije. Kot poslanec je zelo tvorno sodeloval v družbeno-političnem življenju v svojem domačem in širšem prostoru. Tudi v vlogi poslanca je deloval kot pedagog, vendar s starejšim prebivalstvom. Zavzemal se je za splošen družbeni razvoj in napredek, ki naj temelji na spoštovanju človeka in na progresivno usmerjenem delovanju celotne družbe. Posebno skrb in pozornost pa je posvečal razvoju šolstva in kakovostne, učinkovite vzgojno-izobraževalne prakse.

Svojo pot je utiral v širša obzorja in leta 1971 začel delati na Pedagoški akademiji v Mariboru. Vrnil se je v izobraževanje učiteljev, a na višji stopnji šolanja. Delal je kot višji predavatelj (nekdanji profesor višje šole) pedagoških predmetov na Pedagoški akademiji in njeni naslednici Pedagoški fakulteti. Bil je prizadeven, zavzet član oddelka za skupne pedagoške in psihološke predmete in se skupaj s sodelavkami in sodelavci boril proti oženju obsega pedagoških in psiholoških predmetov v izobraževalnih programih. Bil je tudi predstojnik oddelka za razredni pouk in sodeloval v več strokovnih organih akademije oziroma fakultete. Tudi

v tem delovnem okolju je izžareval svoj pedagoški optimizem, se zavzemal in deloval za celovito in poglobljeno pedagoško izobraženost bodočih učiteljev. Redno delovno obdobje je sklenil na Pedagoški fakulteti v Mariboru leta 1994. Kot zunanji sodelavec pa je delal do leta 2001.

V času dela na pedagoški akademiji/fakulteti v Mariboru je kot zunanji sodelavec delal tudi na Pedagoški akademiji v Ljubljani (predmet prostočasne dejavnosti) in na Višji medicinski šoli v Ljubljani, enoti v Mariboru (predavatelj pedagogike).

Leta 1989 je na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani končal podiplomski znanstveni magistrski študij in pridobil znanstveni naziv magister pedagogike.

V obravnavo teoretičnih vprašanj v okviru predmetov, ki jih je izvajal, je vpletal svoje dragocene in bogate izkušnje. Nabral si jih je kot učitelj v osnovni šoli, učitelj v srednji šoli, ravnatelj šole in kot vodja enote zavoda za šolstvo, ki je izvajal pedagoško nadzorno in svetovalno delo. Poleg tega je veliko izkušenj pridobil tudi v okviru širšega družbenega in političnega življenja. Tako je študentom pomagal ustvarjati vez med pedagoško teorijo in pedagoško resničnostjo v neposredni vzgojno-izobraževalni praksi in v širši družbeni resničnosti. Vsekakor je bila to za študentke in študente zelo dragocena okoliščina in priložnost.

V okviru pedagogike ga posebej zanima in priteguje zgodovina šolstva in pedagogike. Temu vse do danes posveča posebno pozornost. Napisal je več prispevkov s področja šolstva in pedagogike v Sloveniji v drugi polovici prejšnjega stoletja. Zbral in uredil je bibliografije več (24) slovenskih pedagogov in napisal več (360) prispevkov o njih. Med pedagogi je posebno pozornost in digniteto posvetil Gustavu Šilih.

Mladen Tancer je pravi živ slovenski pedagoški zgodovinski leksikon. Pozna veliko dragocenosti, ki jih v objavljeni literaturi ni možno najti.

Različne razprave in druge prispevke je objavil v reviji *Sodobna pedagogika*, v *Prosvetnem delavcu*/Šolskih razgledih, v *Zborniku za zgodovino šolstva in prosvete*/Šolski kroniki, v različnih pedagoških zbornikih doma in v tujini.

Znanje in praktične izkušnje je posredoval tudi s predavanji v več kot osemdesetih krajih v Sloveniji in v dvanajstih krajih v tujini. Skupno je izvedel tristo predavanj. Sodeloval je na štirih kongresih pedagogov Jugoslavije, na več znanstvenih in strokovnih srečanjih z domačimi in tujimi udeleženci.

Raziskoval je tudi vzgojo in izobraževanje Romov. Romsko življenje je spoznaval tudi neposredno v času službovanja v Murski Soboti, kjer so romskemu prebivalstvu posvečali veliko pozornosti in skrbi. Raziskovalna spoznanja je predstavil na treh kongresih pedagogov Jugoslavije. Celotno delo pa je objavil v monografiji *Vzgoja in izobraževanje Romov na Slovenskem* (Obzorja Maribor, 1994).

Strokovno delo je prepletal s širšim družbenim delovanjem. Bil je član več pomembnih strokovnih in drugih družbenih organov: izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti, predsednik Strokovnega sveta za pedagoško izobraževanje, član Sveta Pedagoškega inštituta pri Univerzi v Ljubljani, član Sve-

ta RTV Ljubljana, član Sveta Filozofske fakultete v Ljubljani in drugih organov.

Bil je dejaven član Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije in član njenega izvršnega odbora. Dragoceno je bilo njegovo delo v Pedagoškem društvu Maribor, ki mu je nekaj časa tudi predsedoval.

Področje njegovega ljubiteljskega udejstvovanja je šah. Poleg igranja je deloval tudi v Šahovski zvezi Slovenije in njenem izvršnem odboru. Bil je predsednik komisije za pionirski šah. Prizadeval si je za vključevanje šaha v dejavnosti v šolah. Sodeloval je tudi s Centrom za napredek šaha v Beogradu.

Za svoje obsežno, pestro in uspešno delo je dobil več (18) priznanj. Med njimi red zaslug za narod s srebrno zvezdo, red dela z zlatim vencem, zlato plaketo Pedagoške akademije v Mariboru, srebrno plaketo Univerze v Mariboru, zlato plaketo Šahovskega informatorja Beograd, srebrno plaketo Šahovske zveze Slovenije.

Mladen Tancer je ustvaril bogato zakladnico delovnih dosežkov. Mnogi so dragoceni, ker so ostali živi v strokovnih, poklicnih in človeških podobah mnogih učiteljic in učiteljev, ki so se šolali na učiteljišču v Murski Soboti in na Pedagoški akademiji/fakulteti v Mariboru. Mladen Tancer je v mnoge te osebne podobe vgradil dragocene mozaične kamenčke, ki so se in se še bleščijo v učiteljicah in učiteljih na mnogih šolah po Sloveniji.

Magister Mladen Tancer je v svojih devetdesetih letih »hoje za človekom« (A. Trstenjak) hodil pokončno, vztrajno, odločno in ustvaril veliko dragocenih sadov. Zadovoljen, srečen in ponosen se lahko ozre na ustvarjeno pot, prepojeno s pristno človečnostjo, z vero v človeka, s pedagoškim optimizmom, z osebnim dostojanstvom, s prijaznimi odnosi do soljudi: sodelavcev, kolegov, prijateljev in z ljubeznijo do svojih najbližjih. Naj še naprej hodi svojo pot, pot s človekom, za človekom in k človeku. Ob jubileju mu želimo zdravja in vse najboljše!

Martin Kramar

Zdenko Medveš – 80

Urednik pričujoče revije me je poprosil za prispevek ob prihajajočem okroglem jubileju zaslužnega profesorja dr. Zdenka Medveša, ki je tudi viden član uredniškega odbora te revije. Morda tudi zato, ker sem njegov nekdanji študent in tudi diplomant na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani. Njena vrata sem prestopil jeseni leta 1998 in eno prvih predavanj, če ne celo prvo, je bilo predavanje dr. Medveša iz zgodovine pedagogike in šolstva. Predavanj se je profesor lotil preudarno, problemsko in analitično, nikakor ni šlo za golo predstavljanje zgodovinskih dejstev, ampak za kritičen pogled nanja in na vzgojna vprašanja, ki so zaposlovala pedagoge v preteklosti.

Dr. Medveš je med študenti, še posebno pa med bruci, užival izredno strahospoštovanje, saj marsikdo ni prestal sita izpita iz omenjenega predmeta, ki je bil ključni pogoj za nadaljevanje študija. Tisti, ki smo to »inicijacijo« uspešno